

Työeläkelaitoksille

MEL-ELÄKKEEN LASKEMINEN JA MYÖNTÄMINEN

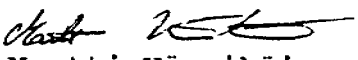
Merimieseläkelain mukaiset eläkkeet tulivat mukaan viimeisen laitoksen periaatteen piiriin 1.1.1991. Tässä yleiskirjeessä annetaan eläkelaitoksille tietoja asioista, jotka niiden on otettava huomioon myöntäessään MEL:n mukaista eläkettä.

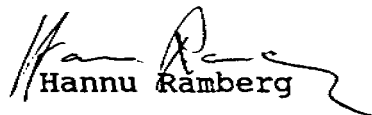
Yleiskirjeen alussa annetaan tietoja MEL:n mukaisen eläkkeen laskemisesta. Tarkoitus on, että muissakin eläkelaitoksissa kuin Merimieseläkekassassa tunnetaan MEL-eläkkeen määräytymisen pääperiaatteet. Tarkoituksena ei sen sijaan ole, että eläkelaitoksissa osattaisiin kaikissa tapauksissa laskea MEL-eläke. MEL-vapaakirjan määrän saa ETK:n työsuhde-rekisteriotteelta ja muissa tapauksissa MEL-eläkkeen määrää voi tiedustella Merimieseläkekassasta.

Yleiskirjeen lopussa kerrotaan MEL-vapaakirjan myöntämiseen liittyvistä asioista.

Tämä yleiskirje on valmisteltu Merimieseläkekassan ja Eläketurvakeskuksen vakuutusteknisen osaston yhteistyönä.

ELÄKETURVAKESKUS

Martti Hännikäinen

Hannu Rämberg

Vakuutustekninen osasto

4.5.1992

SISÄLLYSLUETTELO

1

Miten MEL-eläke eroaa muista yksityisen sektorin

eläkkeistä 3

1.1 MEL-eläkkeen määräytyminen 3

1.1.1 Palveluajan ja eläkepalkan laskeminen ajalta
ennen 1.1.1991 31.1.2 Palveluajan ja eläkepalkan laskeminen
1.1.1991 lähtien..... 3

1.1.3 Pohjavapaakirja 4

1.2 MEL-eläkkeen karttuminen 6

1.2.1 Eläkkeen karttuminen Merimieseläkekassan
myöntäessä eläkkeen 6

1.2.2 Eläkkeen karttuminen MEL-vapaakirjoissa 8

1.3 MEL:n eläkeiät 8

1.3.1 Yleistä 8

1.3.2 Päällystön eläkeikä 9

1.3.3 Miehistön eläkeikä ylimenokaudella 1992 - 2001 9

1.3.4 Miehistön eläkeikä vuoden 2002 alusta 9

1.3.5 Työttömäksi joutuvan merimiehen vanhuuseläke 10

1.4 Eläkkeen varhentaminen ja lykkääminen 10

1.4.1 Varhennettu vanhuuseläke 10

1.4.2 Lykkäyskorotus 11

1.5 Tulevan ajan pääteikä 12

1.6 Työttömyyslisä 13

1.7 Läpsikorotus 13

1.8 Perhe-eläke 14

1.9 Hautausavustus 14

1.10 Muiden eläkelakien mukaiset vapaakirjat 14

2

MEL-vapaakirjaa koskevien tietojen saaminen

Eläketurvakeskuksesta ja Merimieseläkekassasta 15

3

MEL-vapaakirjojen myöntäminen 16

4

MEL-eläkkeisiin liittyvät sosiaali- ja terveysministeriön ja

Eläketurvakeskuksen antamat ohjeet..... 17

Vakuutustekninen osasto

4.5.1992

1

Miten MEL-eläke eroaa muista yksityisen sektorin eläkkeistä

1.1

MEL-eläkkeen määräytyminen

1.1.1

Palveluajan ja eläkepalkan laskeminen ajalta ennen 1.1.1991

Ajalta ennen 1.1.1991 merimieseläkkeen määrä lasketaan koko palveluajan perusteella prosentteina eläkepalkasta. Eläkepalkka on merenkulkijan koko meripalvelun neljän viimeisen vuoden keskimääräinen palkka. Palveluaika lasketaan maksukuukausina, joiden lukumäärä saadaan jakamalla kunkin kalenterivuoden eläkkeeseen oikeuttavien päivien lukumäärä 30:llä. Jos jakojäännökseksi jää vähintään 15 päivää, katsotaan näidenkin muodostavan yhden maksukuukauden. Eläkkeeseen oikeuttavat päivät muodostuvat kaikista työssäolopäivistä, vuosilomapäivistä ja vastikepäivistä sekä niistä sairauspäivistä, joilta työnantaja on maksanut palkkaa. Kalenterivuodelta voi kertyä enintään 12 maksukuukautta. Työsuhteiden alkamista tai päättymistä ei ole lainkaan rekistöity.

Ajalta ennen MEL:n voimaantuloa 1.6.1956 eläkkeeseen oikeuttava aika lasketaan purjehduskuukausina. Vakuutetun eläkeikää laskettaessa purjehduskuukausi vastaa maksukuukautta. Eläkekarttumaa laskettaessa purjehduskuukausi vastaa puolta (1/2) maksukuukautta.

Ajalta ennen 1.1.1991 eläkepalkka lasketaan siten, että vakuutetun koko meripalvelun neljän viimeisen kalenterivuoden indeksillä korjattujen palkkojen yhteismäärä jaetaan vastaavien kalenterivuosien eläkkeeseen oikeuttavien päivien lukumäärällä ja kerrotaan 30:llä.

1.1.2

Palveluajan ja eläkepalkan laskeminen 1.1.1991 lähtien

MEL:ssa on 1.1.1991 lähtien siirrytty työsuhdekoh-
taiseen eläkkeenlaskentaan. Eläkkeeseen oikeuttava
aika lasketaan työsuhteen alkamisesta sen päättymi-
seen, ja kustakin työsuhteesta muodostetaan vapaa-
kirja aivan kuten TEL:ssa.

Muutettaessa ja pyöristettäessä eläkkeeseen oikeut-
tavaa aikaa kuukausiksi 15-29 päivää kestänyt työ-
suhde pyöristetään ylöspäin yhdeksi kuukaudeksi. Yli
yhden kuukauden kestäneiden työsuhteiden osalta
pyöristäminen tapahtuu kuten TEL:ssa.

Vakuutustekninen osasto

4.5.1992

Merimieseläkelain "ketjutussääntö" on seuraava: Kaikki saman kalenterivuoden alle 15 päivää kestäneet työsuhteet lasketaan yhteen ja niistä muodostetaan yksi yhteenlaskettu vapaakirja. Työsuhteet voivat olla usealla eri työnantajalla.

Eläkepalkka muodostuu työsuhteen neljän viimeisen vuoden keskimääräisestä kuukausipalkasta. Se lasketaan siten, että työsuhteen neljän viimeisen kalenterivuoden indeksillä korjattujen palkkojen yhteismäärä jaetaan vastaavan ajan päivien lukumäärällä ja kerrotaan 30:llä.

1.1.3 Pohjavapaakirja

Siirtyminen työsuhdekohtaiseen eläkkeenlaskentaan on MEL:ssä toteutettu pohjavapaakirja-käsitteen avulla. Pohjavapaakirjat muodostetaan kahdella eri tavalla sen mukaisesti, oliko vakuutettu MEL-työsuhteessa yli vuodenvaihteen 1990/1991 vai ei.

A. Vakuutettu ei ollut MEL-työsuhteessa yli vuodenvaihteen 1990/1991

Jos vakuutettu ei ollut MEL:n alaisessa työsuhteessa vuodenvaihteessa 1990/1991, pohjavapaakirja muodostetaan vakuutetun kaikista MEL-palvelusta ajalta ennen 1.1.1991. ETK:n työsuhterekisteriotteella näiden työsuhteiden tunnuksena on P.

Esimerkki

Vakuutettu on ollut MEL-palvelussa vuosina 1977 - 1982 yhteensä 44 maksukuukauden ajan. Palveluajan neljän viimeisen vuoden indeksoidut ansiot ovat yhteensä 449.000 mk ja eläkkeeseen oikeuttavia päiviä oli neljän viimeisen vuoden aikana yhteensä 1.078.

Eläkettä karttuu: $44 \text{ maksukuukautta} \times \frac{1}{6} \% = 7,33 \%$.

Eläkepalkka muodostuu seuraavasti: Neljän viimeisen vuoden (1979-1982) indeksillä korjatut yhteenlasketut ansiot (449.000 mk) jaetaan neljän viimeisen vuoden eläkkeeseen oikeuttavien päivien lukumäärällä (1.078) ja kerrotaan 30:llä.

$$\frac{449.000}{1.078} \times 30 = 12.495,36 \text{ mk/kk.}$$

Vakuutustekninen osasto

4.5.1992

Pohjavapaakirja: $7,33 \% \times 12.495,36 \text{ mk/kk} = 915,91 \text{ mk/kk}$.

B. Vakuutettu oli MEL-työsuhteessa yli vuodenvaihteen 1990/1991

Jos vakuutettu oli MEL-työsuhteessa yli vuodenvaihteen 1990/1991, pohjavapaakirja muodostetaan siten, että kaikki MEL-palvelu ajalta ennen 1.1.1991 liitetään siihen työsuhteeseen, joka jatkui yli vuodenvaihteen 1990/1991. ETK:n työsuhterekisteriotteella näiden työsuhteiden tunnuksena on U. Työsuhteen ensimmäisenä osajaksona ilmoitetaan MEL-palvelu ajalta ennen 1.1.1991 ja toisena osajaksona MEL-palvelu ajalta 31.12.1990 jälkeen.

Esimerkki

Vakuutettu on ollut MEL-työsuhteessa 16.11.1990 - 31.1.1991. Lisäksi hänellä on MEL-palvelua 10 maksukuukautta vuodelta 1978.

Eläkettä karttuu:

$10 + 2 + 1 = 13$ kuukaudelta

$(10 + 2) \times 1/6 \%$	$= 2,00 \%$
$1 \times 1/8 \%$	$= 0,125 \%$
yhteensä	$2,125 \%$

Eläkepalkka muodostuu seuraavasti: Vuosien 1990 ja 1991 indeksillä korjatut yhteenlasketut ansiot (28.000 mk) jaetaan vuosien 1990 ja 1991 eläkkeeseen oikeuttavien päivien lukumäärällä (75) ja kerrotaan 30:llä.

$$\frac{28.000}{75} \times 30 = 11.200 \text{ mk/kk}.$$

Pohjavapaakirja: $2,125 \% \times 11.200 \text{ mk/kk} = 238,00 \text{ mk/kk}$.

Vakuutustekninen osasto

4.5.1992

1.2

MEL-eläkkeen karttuminen

1.2.1

Eläkkeen karttuminen Merimieseläkekassan myöntäessä eläkkeen

Merimieseläkekassan myöntäessä MEL-eläkkeen voi eläkkeen karttuminen tulla lasketuksi joko MEL:n pääsäännön mukaisesti tai ns. TEL-takuusäännön mukaisesti.

MEL:n pääsääntö

MEL:n pääsäännön mukaan laskettuna on karttuma seuraava:

- ajalta ennen 1.6.1956 1 % vuodessa
- ajalta 1.6.1956 lähtien 2 % vuodessa

Myös kaikki meripalvelu ennen 23 vuoden ikää lasketaan eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi.

MEL:n pääsäännön mukaan laskettuna eläke voi olla korkeintaan 50 % korkeimmasta vähintään kaksi vuotta kestäneen työsuhteen eläkepalkasta. Jos yksikään työsuhde ei ole kestänyt kahta vuotta, käytetään korkeinta eläkepalkkaa.

Esimerkki

	työsuhde	kart- tuma	eläke- palkka	ansaittu eläke
1.	10 v	20 %	x 10.700 mk	= 2.140 mk/kk
2.	15 v	30 %	x 10.000 mk	= 3.000 mk/kk
3.	10 v	20 %	x 11.500 mk	= 2.300 mk/kk
4.	1 v	2 %	x 13.000 mk	= 260 mk/kk
				7.700 mk/kk

MEL-eläkkeen määrä pääsäännön mukaan laskettuna on näin ollen 50 % x 11.500 mk/kk = 5.750 mk/kk

Ns. TEL-takuusääntö

Jotta merimiehille kaikissa tapauksissa taattaisiin vähintään TEL:n suuruinen eläke, lasketaan eläke aina myös ns. TEL-takuusäännön mukaisesti. Karttuma on tällöin seuraava:

- ajalta ennen 1.6.1956 0,75 % vuodessa
- ajalta 1.6.1956 lähtien 1,5 % vuodessa

Vakuutustekninen osasto

4.5.1992

Meripalvelu ennen 23 vuoden ikää ei kartuta eläkettä TEL-takuusäännön mukaan laskettaessa.

TEL-takuusäännön mukaan laskettuna eläke voi olla korkeintaan 60 % korkeimmasta vähintään kaksi vuotta kestäneen työsuhteen eläkepalkasta. Jos yksikään työsuhde ei ole kestänyt kahta vuotta, käytetään korkeinta eläkepalkkaa.

Esimerkki

Kyseessä on sama vakuutettu kuin edellisessä esimerkissä. Hän on aloittanut meripalvelun 19-vuotiaana ja hän siirtyy eläkkeelle 55-vuotiaana. TEL-takuueläkettä laskettaessa eläkkeeseen oikeuttava aika lasketaan vasta 23 ikävuoden täyttämisestä.

työsuhde	kart- tuma	eläke- palkka	ansaittu eläke
1. 6 v	9 %	$x 10.700 \text{ mk}$	$= 963 \text{ mk/kk}$
2. 15 v	22,5 %	$x 10.000 \text{ mk}$	$= 2.250 \text{ mk/kk}$
3. 10 v	15 %	$x 11.500 \text{ mk}$	$= 1.725 \text{ mk/kk}$
4. 1 v	1,5 %	$x 13.000 \text{ mk}$	$= 195 \text{ mk/kk}$
			<u>5.133 mk/kk</u>

TEL-takuusäännön mukaan laskettu MEL-eläkkeen määrä on 5.133 mk/kk.

Eläke lasketaan aina sekä MEL:n pääsäännön että TEL-takuusäännön mukaisesti ja suurempi eläke myönnetään.

Lain 1346/1990 voimaantulosäännöksessä on vielä eräs TEL-takuusääntöön liittyvä poikkeus. Tämän mukaan ajalta ennen 1.1.1991 voidaan myös 23 ikävuotta edeltävä palvelusaika ottaa huomioon laskettaessa TEL-takuusäännön mukaista eläkettä, jos se olennaisesti vaikuttaa eläkkeen määrään.

Vaikutuksen voidaan katsoa olevan olennainen ainakin seuraavassa esimerkissä.

Vakuutettu on aloittanut työnteon 15-vuotiaana ja hän siirtyy eläkkeelle 55-vuotiaana. 23 ikävuotta edeltävä palvelusaika sijoittuu aikaan ennen 1.1.1991.

MEL:n pääsäännön mukainen eläke = 50 %
TEL-takuusäännön mukainen eläke = 48 %
TEL-takuusäännön mukainen eläke,
kun 23 vuoden ikää edeltävä
palvelusaika otetaan huomioon = 60 %.

Vakuutustekninen osasto

4.5.1992

1.2.2

Eläkkeen karttuminen MEL-vapaakirjoissa

Kun MEL-eläke myönnetään vapaakirjana, karttuu eläke seuraavasti:

- ajalta ennen 1.6.1956 1 % vuodessa
- ajalta 1.6.1956 - 31.12.1990 2 % vuodessa
- ajalta 1.1.1991 lähtien 1,5 % vuodessa.

Myös kaikki meripalvelu ennen 23 vuoden ikää laske-
taan eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi.

Vapaakirjojen yhteismäärä ei yleensä voi nousta yli 50 % korkeimmasta vähintään kaksi vuotta kestäneen työsuhteen eläkepalkasta (tai korkeimmasta eläkepalkasta jos kaksi vuotta kestänyttä työsuhdetta ei ole). Ainoastaan silloin, kun työntekijällä on meripalvelua yhteensä enemmän kuin 33 vuotta 4 kuukautta, vapaakirjojen yhteismäärä voi ylittää 50 %.
(Katso kohta 2)

Vapaakirjat ilmoitetaan ETK:n rekisteriin kunkin työsuhteen päätyttyä aivan kuten TEL-vapaakirjat. ETK:n rekisterissä olevat MEL-vapaakirjat on laskettu soveltaen edellä mainittua vapaakirjakarttumaa ja ovat siten pääsääntöisesti sellaisinaan muiden eläkelaitosten myönnettävissä.

1.3

MEL:n eläkeiät

1.3.1

Yleistä

MEL:n mukaiset miehistön ja päällystön eläkeikäsäätökset poikkeavat toisistaan. Kummallakin ryhmällä on oma yleinen eläkeikä sekä ansaittu eläkeikä.

Yleinen eläkeikä tarkoittaa ikää, jossa kaikilla ko. ryhmään kuuluvilla on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle riippumatta meripalvelun pituudesta.

Eläkkeelle jääminen ansaitussa eläkeiässä tai 65 vuotta alemmassa yleisessä eläkeiässä edellyttää, että

- työntekijällä on tietty määrä meripalvelua
- työntekijä on meripalvelussa eläkeiän saatuttaessaan ja että
- työntekijälle on viimeisen 3 vuoden aikana kertynyt eläkkeeseen oikeuttavaa aikaa vähintään 18 kuukautta.

Vakuutustekninen osasto

4.5.1992

1.3.2

Päällystön eläkeikä

Päällystöön kuuluvan yleinen eläkeikä on 65 vuotta.

Päällystöön kuuluva voi siirtyä eläkkeelle aikaisemmin ns. **ansaitussa eläkeiässä** edellyttäen, että hänellä on lain vaatima määrä meripalvelua. Ansaittu eläkeikä lasketaan kuukauden tarkkuudella vähentämällä 65 vuoden iästä ne meripalvelukuukaudet, jotka ylittävät 300 kuukautta. Esimerkiksi henkilö, jolla on 325 meripalvelukuukautta, voi siirtyä eläkkeelle 62 vuoden ja 11 kuukauden ikäisenä. Päällystöön kuuluva voi siirtyä vanhuuseläkkeelle ansaitussa eläkeiässä aikaisintaan 60 vuoden ikäisenä.

1.3.3

Miehistön eläkeikä ylimenokaudella 1992 - 2001

Vuoden 1992 alusta vuoden 2001 loppuun miehistön **yleinen eläkeikä** nousee 60 vuodesta 65 vuoteen siten, että jokainen alkava 2 kuukauden jakso korottaa eläkeikää 1 kuukaudella.

Esimerkiksi 15.1.1992 yleinen eläkeikä on 60 vuotta 1 kuukausi, 10.12.1992 60 vuotta 6 kuukautta ja 1.11.2001 65 vuotta.

Ansaittu eläkeikä lasketaan vähentämällä 65 vuoden iästä ne vuoden 1991 loppuun mennessä ansaitut meripalvelukuukaudet, jotka ylittävät 180. Jos työntekijä on esimerkiksi vuoden 1991 loppuun mennessä ansainnut 275 kuukautta, on hänen ansaittu eläkeikänsä 65 vuotta - 95 kuukautta = 57 vuotta 1 kuukausi. Miehistöön kuuluva voi siirtyä vanhuuseläkkeelle ansaitussa eläkeiässä aikaisintaan 55 vuoden iässä.

1.3.4

Miehistön eläkeikä vuoden 2002 alusta

Miehistön **yleinen eläkeikä** on vuoden 2002 alusta 65 vuotta.

Miehistön **ansaittu eläkeikä** lasketaan samalla tavoin kuin päällystön eläkeikä. Toisin sanoen eläkeikä saadaan vähentämällä 65 vuoden iästä ne meripalvelukuukaudet, jotka ylittävät 300. Miehistöön kuuluva voi jäädä eläkkeelle aikaisintaan 55-vuotiaana, mikä edellyttää 420 kuukautta eli 35 vuotta meripalvelua. Eläkeikä lasketaan kuukauden tarkkuudella.

Vakuutustekninen osasto

4.5.1992

1.3.5

Työttömäksi joutuvan merimiehen vanhuuseläke

Jos merimies joutuu työttömäksi tai siirtyy maihin töihin ennen eläkeikänsä täyttämistä, hän menettää oikeutensa siirtyä eläkkeelle ansaitussa eläkeiässä tai 65 vuotta alemmassa yleisessä eläkeiässä, ja eläkeoikeus muuttuu vapaakirjaksi.

Merimiehen oikeus jäädä eläkkeelle ansaitussa eläkeiässä tai 65 vuotta alemmassa yleisessä eläkeiässä säilyy kuitenkin työttömyydestä huolimatta seuraavin MEL 14 a §:ssä mainituin edellytyksin:

1. Työttömäksi joutuminen on johtunut

- a) aluksen myymisestä,
- b) aluksen liikenteestä poistamisesta,
- c) työvoiman supistamisesta tai siitä, että
- d) merimies on purkanut työsuhteensa merimieslain 46 tai 49 §:n perusteella.

2. Työttömäksi joutumisesta ei ole kulunut yli viittä vuotta.

3. Merimies säilyttää oikeutensa työttömyysturvalain mukaiseen päivärahaan siten, että päivärahan maksuun ei tule yli kuuden viikon yhtäjaksoista katkoa.

Jos työvoimatoimisto tarjoaa merimiehelle työtä, josta hän ei voi kieltäytyä päivärahaa menettämättä, tai jos merimies menee työhön suomalaisen varustamon tytäryhtiön ulkomailla omistamaan alukseen, hän ei menetä oikeuttaan ansaittuun eläkeikään edellyttäen, että hän pysyy edelleen työnhakijana suomalaiseen laivaan.

1.4

Eläkkeen varhentaminen ja lykkääminen

1.4.1

Varhennettu vanhuuseläke

Merimies voi halutessaan siirtyä vanhuuseläkkeelle enintään viisi vuotta ennen ansaitsemaansa eläkeikää, aikaisintaan kuitenkin 55 vuotta täytettyään.

Varhennus lasketaan joko ansaitusta eläkeiästä tai yleisestä eläkeiästä.

Vakuutustekninen osasto

4.5.1992

Esimerkki

Päällystöön kuuluvalla A:lla on 55 vuotta täyttäessään meripalvelua yhteensä 360 kuukautta, eli hänen ansaittu eläkeikänsä on 60 vuotta. A voi siirtyä varhennetulle vanhuuseläkkeelle 55 vuoden ikäisenä, koska varhennus lasketaan ansaitusta eläkeiästä.

Esimerkki

Päällystöön kuuluvalla B:llä on 55 vuotta täyttäessään meripalvelua yhteensä 100 kuukautta. Koska hänellä on niin vähän meripalvelua, että hän ei lainkaan ehdi ansaita alennusta eläkeikänsä, lasketaan varhennus yleisestä eläkeiästä 65. B voi näin ollen siirtyä varhennetulle vanhuuseläkkeelle aikaisintaan 60 vuoden ikäisenä.

Eläkkeen varhentaminen pienentää maksettavan eläkkeen määrää. Jokaista varhennettua kuukautta kohti alennus on 0,5 prosenttia. MEL:ssä ei siis ole pienempiä varhennusvähennyskertoimia vanhoille ikäluokille, vaikka muissa yksityisen sektorin eläkelaeissa on.

1.4.2 Lykkäyskorotus

Jos vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin siitä ajankohdasta, josta työntekijällä olisi siihen oikeus, korotetaan yhteensovitettua eläkettä yhdellä prosentilla jokaista kuukautta kohti, jolla eläkkeen alkaminen lykkääntyy. Lykkäyskorotusta aletaan laskea joko ansaitusta tai yleisestä eläkeiästä. TEL-takuueläkettä laskettaessa lykkäyskorotus lasketaan aina yleisestä eläkeiästä.

Lain 1346/1990 voimaantulosäännöksessä on erityissäännös siitä, miten eläkkeen karttuminen ja lykkäyskorotus lasketaan tietyissä tapauksissa. Jos vakuutetulla on alle 25 vuotta eläkkeeseen oikeuttavaa palvelusaikaa hetkellä, jolloin hän saavuttaa yleisen eläkeiän, eläkkeen karttuminen jatkuu, kunnes 25 vuotta palvelusaikaa tulee täyteen. Lykkäyskorotuksen laskeminen alkaa vasta tämän jälkeen. Eläkkeeseen oikeuttavaa aikaa ei kuitenkaan koskaan kartu 65 vuoden iän täyttämisen jälkeen.

Vakuutustekninen osasto

4.5.1992

Niihin MEL-eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on sattunut ennen 1.1.1991, ei lasketa lykkäyskorotusta vaan ylipalvelukorotus. Ylipalvelukorotus eroaa lykkäyskorotuksesta siten, että sen saamiseen ei riitä pelkkä eläkkeen lykkääminen, vaan se edellyttää myös työntekoa eläkkeelle siirtymiseen saakka.

1.5

Tulevan ajan pääteikä

Lain 1346/1990 voimaantulosäännöksessä on määräyksiä ns. tulevan ajan pääteikästä. Tulevan ajan pääteikän mukaan määräytyy,

- mihin asti ns. tuleva aika lasketaan täysitehoisissa eläkkeissä,
- mitä ikää vastaavaksi muiden lakien mukaiset vapaakirjat normeerataan, kun tuleva aika on MEL:stä ja
- missä iässä työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi.

Päällystöön kuuluvan tulevan ajan pääteikä on aina 65 vuotta.

Miehistöön kuuluvan tulevan ajan pääteikä on 60 vuotta, jos eläketapahtuma on sattunut ennen 1.1.1992.

Jos eläketapahtuma on sattunut 1.1.1992 tai sen jälkeen, määräytyy miehistöön kuuluvan tulevan ajan pääteikä siten, että se

- on 60 vuotta ennen 1.1.1932 syntyneillä
- on 65 vuotta 1.12.1936 tai sen jälkeen syntyneillä
- vaihtelee 60 vuodesta 65 vuoteen 1.1.1932 - 30.11.1936 syntyneillä siten, että jokainen vakuutetun syntymäaikaa edeltävä, 31.12.1931 jälkeen alkanut kalenterikuukausi korottaa tulevan ajan pääteikää yhdellä kuukaudella 60 vuodesta.

Merimiehen tulevan ajan pääteikä on sama kuin hänen yleinen eläkeikänsä, jos eläketapahtuma on sattunut 1.1.1992 tai sen jälkeen.

Vakuutustekninen osasto

4.5.1992

Esimerkki

Miehistöön kuuluva on syntynyt 17.2.1933 ja eläketapahtuma sattuu 1.1.1992 jälkeen.

Tulevan ajan pääteikä on 60 v + 14 kk = 61 v 2 kk.

1.6

Työttömyysslisä

Ajalta, jolta merenkulkija on nostanut ansioon suhteutettua työttömyyspäivärahaa, lasketaan eläkkeeseen työttömyysslisä samojen perusteiden mukaan kuin TEL:ssä.

1.7

Lapsikorotus

Ennen vuotta 1933 syntyneillä eläkkeensaajilla on oikeus lapsikorotukseen, jos heillä on alle 18-vuotiaita huollettavia.

Jos eläkkeensaaja on syntynyt ennen vuotta 1914, lapsikorotus on 20 prosenttia eläkkeen määrästä. Tämän jälkeen syntyneiden lapsikorotus pienenee yhdellä prosenttiyksiköllä jokaista vuotta kohden, jolla eläkkeensaajan syntymävuosi ylittää vuoden 1913. Vuoden 1932 jälkeen syntyneiden työntekijöiden eläkkeisiin ei tule lapsikorotusta.

Kahdesta tai useammasta lapsesta lapsikorotus on kaksinkertainen.

Esimerkki:

Merimies on syntynyt vuonna 1928 ja hänellä on kaksi alle 18-vuotiasta lasta.

työsuhte

ansaittu eläke

1. 16 v	32 %	x 15.000 mk/kk	= 4.800 mk/kk
2. 14 v	28 %	x 20.000 mk/kk	= <u>5.600 mk/kk</u>
			10.400 mk/kk

MEL-eläke: 50 % x 20.000 mk/kk =
10.000 mk/kk

Lapsikorotus kahdesta lapsesta = 10 %.
10 % x 10.000 mk/kk = 1.000 mk/kk

Lapsikorotettu eläke = 10.000 mk/kk +
1.000 mk/kk = 11.000 mk/kk.

Vakuutustekninen osasto

4.5.1992

1.8

Perhe-eläke

MEL:n mukainen perhe-eläke eroaa muiden yksityisen sektorin eläkelakien mukaisista perhe-eläkkeistä siten, että myös ennen 1.7.1955 syntyneet naislesket, joilla ei ole edunjättäjän kanssa yhteistä lasta, voivat saada perhe-eläkkeen. Muissa laeissa ikäraja on viisi vuotta korkeampi. Saattaa siis esiintyä tapauksia, joissa perhe-eläke tulee myönnettäväksi ainoastaan MEL:n mukaan.

1.9

Hautausavustus

Alle 67-vuotiaana kuolleen merenkulkijan lähiomaiselle maksetaan hautausavustus, joka on verovapaa kertasuoritus.

Hautausavustus myönnetään silloin, jos työntekijällä oli kuollessaan oikeus MEL 14 §:n mukaiseen vanhuuseläkkeeseen tai MEL:n mukaiseen täysitehoiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen tai jos hän kuollessaan sai tällaista eläkettä. Hautausavustusta ei tule myönnettäväksi muiden eläkelaitosten myöntämien MEL-vapaakirjojen yhteydessä.

Hautausavustusta maksetaan leskelle, jos merenkulkija kuollessaan oli avioliitossa. Muussa tapauksessa hautausavustusta maksetaan merimiehen kuolinpesälle edellyttäen, että kuolinpesän osakkaana on edunjättäjän lapsi, lapsenlapsi tai jompikumpi vanhemmista.

Hautausavustuksen määrä määräytyy edunjättäjän iän perusteella.

Merenkulkijan ikä hänen kuollessaan	Hautausavustus (v. 1991 ind.taso)
alle 51 v	44.930 mk
51 - 55 v	33.697 mk
56 - 60 v	22.465 mk
61 - 66 v	11.232 mk

1.10

Muiden eläkelakien mukaiset vapaakirjat

Vuoden 1991 alusta MEL liitettiin ns. viimeisen laitoksen ja viimeisen työsuhteen ehtojen periaatteiden piiriin. Merimieseläkekassa myöntää näin ollen myös muiden yksityisen sektorin eläkelakien mukaiset vapaakirjat soveltaen sosiaali- ja terveysministeriön 10.12.1985 vahvistamia vähimmäisturvaa vastaavan vapaakirjan ehtoja ja perusteita.

Vakuutustekninen osasto

4.5.1992

MEL:n mukainen varhennettu vanhuuseläke voidaan myöntää jo 55 vuoden iästä, kuten kohdassa 1.4.1. on kerrottu. Näin ollen alle 60 vuoden iässä alkavien varhennettujen vanhuuseläkkeiden osalta on huomattava seuraavaa:

- Jos vakuutetun ansaittu eläkeikä, josta varhennus on laskettu, on alle 60 vuotta, myönnetään muiden lakien mukaiset vapaakirjat vanhuuseläkkeenä kyseisestä ansaitusta eläkeiästä.
- Jos vakuutetun eläkeikä, josta varhennus on laskettu, on vähintään 60 vuotta, myönnetään muiden lakien mukaiset vapaakirjat varhennettuna vanhuuseläkkeenä 60 vuoden iässä.

Esimerkki

Vakuutetulla on 55 vuoden iässä niin paljon meripalvelua, että hän olisi oikeutettu vanhuuseläkkeeseen 58 vuoden iässä. Vakuutettu siirtyy MEL:n mukaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle 55 vuoden iässä. Muiden lakien mukaiset vapaakirjat myönnetään vanhuuseläkkeenä 58 vuoden iässä.

Esimerkki

Vakuutetulla on 56 vuoden iässä niin paljon meripalvelua, että se oikeuttaisi vanhuuseläkkeeseen 61 vuoden iässä. Vakuutettu siirtyy MEL:n mukaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle 56 vuoden iässä. Muiden lakien mukaiset vapaakirjat myönnetään varhennettuna vanhuuseläkkeenä 60 vuoden iässä.

2

MEL-vapaakirjaa koskevien tietojen saaminen Eläketurvakeskuksesta ja Merimieseläkekassasta

Tiedot MEL-palvelusta saadaan ETK:n työsuhderekisteriotteelta. MEL-palvelusta karttunut eläke on ETK:n työsuhderekisteriotteella 65 vuoden eläkeikää vastaavana. Useimmissa tapauksissa eläkelaitos voi myöntää MEL-vapaakirjan sen suuruisena kuin se on työsuhderekisterissä. Seuraavissa tapauksissa on kuitenkin otettava yhteyttä Merimieseläkekassaan ja pyydettävä sieltä lausunto:

Vakuutustekninen osasto

4.5.1992

- 1) Viimeinen MEL-työsuhde on päättynyt MEL 14 a §:ssä mainitun syyn johdosta työntekijän täytettyä 50 vuotta. Tällöin MEL-työsuhteen päättymissyys työsuhderekisteriin on merkitty S.
- 2) Työntekijän viimeinen MEL-työsuhde on päättynyt MEL 14 a §:ssä mainitun syyn johdosta eikä täysitehoista työkyvyttömyys- tai perhe-eläkettä myönnetä minkään työeläkelain perusteella. Näissä tapauksissa työntekijän iällä ei ole merkitystä. Työsuhteen päättymissyys on merkitty S.
- 3) Työntekijän viimeinen MEL-työsuhde on päättynyt hänen täytettyään 55 vuotta. Työsuhteen päättymissyyllä ei ole merkitystä.

Tapauksissa 1) - 3) työntekijä on MEL-työsuhteen päättymisestä huolimatta voinut säilyttää oikeuden 2 %:n karttuman mukaiseen MEL-eläkkeeseen.
- 4) Henkilöllä on niin runsaasti MEL-palvelua ennen vuotta 1991, että MEL-vapaakirjojen yhteismäärä on yli 50 % korkeimmasta MEL-eläkepalkasta. (Katso kohta 1.2.2)

Kaikissa tapauksissa 1) - 4) ETK:n rekisteriotteelle on tulostettu selväkielinen kehoitus tarkistaa MEL-eläke Merimieseläkekassasta.

3

MEL-vapaakirjojen myöntäminen

MEL-vapaakirjaeläkkeen eläkeikä on 65 vuotta. MEL-vapaakirjaeläkkeen karttuminen on selitetty kohdassa 1.2.2. Vapaakirjat ovat ETK:n työsuhderekisterissä 65 vuoden eläkeikää ja MEL:n mukaista karttumaa vastaavina. MEL:n mukainen vapaakirjaoikeus vastaa muiden yksityisen sektorin eläkelakien vapaakirjaoikeutta.

Jos viimeisen työsuhteen ehtojen mukainen eläkeikä on alempi kuin 65 vuotta, on MEL:n mukaisen vapaakirjan määrä muunnettava vastaamaan viimeisen työsuhteen ehtojen mukaista eläkeikää. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa MEL:n mukaisen vapaakirjan ehdot ja perusteet, joissa annetaan ohjeet vapaakirjan muuntamisesta. Muunnettaessa käytettävät

Vakuutustekninen osasto

4.5.1992

kertoimet tullevat olemaan samat kuin sosiaali- ja terveysministeriön 10.12.1985 vahvistamissa vähimmäisturvaa vastaavan vapaakirjan ehdoissa ja perusteissa olevat kertoimet.

MEL:n 17 §:n 4 momentin mukaan työntekijän oikeus saada MEL-vapaakirja 1/6 §:n karttuman mukaisena säilyy, jos hänen työsuhhteensa on päättynyt MEL:n 14 a §:ssä tarkoitettusta syystä ja hänen eläketurvansa on karttunut pääasiallisesti MEL:n alaisissa työsuhhteissa. Lisäksi edellytetään, ettei työntekijä ole MEL:n alaisen työsuhteen päättymisen jälkeen saavuttanut työ- tai virkasuhteen tai yrittäjätoiminnan perusteella oikeutta tulevan ajan eläkkeeseen. Näitä tilanteita varten ETK:n työsuhderekisteriotteelle tulostetaan kehoitus tarkistaa MEL-eläke Merimieseläkekassasta. (Katso kohta 2)

Yhteensovitus suoritetaan normaalisti TEL:n 8 ja 8 a §:ien ja eläkesovitus TEL:n 8 c-f §:ien mukaisesti. Yhteensovituksesta on annettu ohjeet ETK:n yleiskirjeessä A 10/90.

Jos ETK:n työsuhderekisteriotteen perusteella näyttää siltä, että MEL:n pohjavapaakirjan työsuhdeaika on rinnakkain muun lain mukaisen työsuhteen tai toiminnan kanssa siten, että rinnakkaisuudella on vaikutusta yhteensovitusperusteen määrään, todellinen MEL-palveluaika on tarkistettava Merimieseläkekassasta. Työsuhderekisteriin ilmoitettu pohjavapaakirjan työsuhdeaika alkaa 1.1. sinä vuonna, jona työntekijällä oli ensimmäinen MEL-palvelus ja päättyy 31.12. sinä vuonna, jona hänen viimeinen MEL-palveluksensa ennen vuotta 1991 päättyi, joten siitä ei ilmene todellinen palveluaika.

4

MEL-eläkkeisiin liittyvät sosiaali- ja terveysministeriön ja Eläketurvakeskuksen antamat ohjeet

MEL-eläkkeen laskemiseen liittyviä ohjeita ei ole annettu eläkelaitoksille ennen tätä yleiskirjettä. Sosiaali- ja terveysministeriö antaa kuluvan kevään aikana MEL:n mukaisen vapaakirjan ehdot ja perusteet.

Eläkehakemuksen käsittelystä ja eläketapahtuma-ilmoitusliikenteestä on annettu ohjeet ETK:n yleiskirjeessä C 7/90. Yleiskirjeeseen A 15/92 on koottu voimassa olevat ohjeet viimeisen eläkelaitoksen määräytymisestä ja eläkehakemuksen käsittelystä. Yleiskirje A 15/92 korvaa osittain yleiskirjeen C 7/90. Työsuhderekisterissä olevia MEL-tietoja selostetaan yleiskirjeessä C 11/91. Yleiskirje C 11/91

Vakuutustekninen osasto

4.5.1992

korvasi aikaisemman samasta aiheesta annetun yleiskirjeen C 8/90.

Sosiaali- ja terveysministeriö on 3.10.1991 antanut uuden vastuunjakopäätöksen, jossa on otettu huomioon MEL-eläkkeiden tulo mukaan vastuunjakojärjestelmään. Vastuunjakopäätös on annettu eläkelaitoksille tiedoksi ETK:n yleiskirjeellä B 3/91. Sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamat vastuunjakoperusteet on julkaistu ETK:n yleiskirjeen B 8/91 liitteenä. Vastuunjakoperusteiden soveltamisohjeet sisältävä yleiskirje annetaan kuluvan kevään aikana.